

Samenvatting

Dit advies gaat over de vraag welke strategie Nederland het best kan volgen ten aanzien van investeringen in en gebruik van grootschalige onderzoeksfaciliteiten. De ministers van OCW en van EZ stellen deze vraag tegen de achtergrond van het streven naar meer profilering van Nederlandse kennisinstellingen, de ontwikkeling van het topsectorenbeleid, de ontwikkelingen in het Europese onderzoeksbeleid, en de impulsen vanuit Europa in de richting van regionale specialisatie.

Het doel van dit advies is de rijksoverheid te helpen publieke middelen te investeren vanuit een strategische visie op wat Nederland nodig heeft. De relevante publieke middelen zijn niet alleen de gelden die NWO aan grote onderzoeksfaciliteiten besteedt, maar ook de budgetten die universiteiten, publieke onderzoeksinstituten en de diverse rijksdepartementen en andere overheden hiervoor bestemmen. De strategische visie waaraan behoefte is, is een visie op de positie en ontwikkeling van het Nederlandse onderzoek in een Europees en mondiaal kader. Het is een visie die aansluit op het profiel van kennisinstellingen, de ambities van topsectoren en de aanpak van maatschappelijke uitdagingen. Binnen deze visie bestaat niet alleen aandacht voor het wetenschappelijk belang van onderzoeksfaciliteiten, maar ook voor het economisch en maatschappelijk belang en voor doelmatigheid en continuïteit.

Om de ontwikkeling van een strategisch kader structureel te beleggen, beveelt de AWT de ministers van OCW en EZ aan om een permanente en onafhankelijke Commissie Grootschalige Onderzoeksfaciliteiten in het leven te roepen. Deze commissie krijgt tot taak de veelal *bottom-up* gedreven investeringsprocessen te overzien en strategisch te coördineren. Daartoe dient zij te waarborgen dat men bij beslissingen over investeringen in grote onderzoeksfaciliteiten de selectiecriteria op een evenwichtige manier gebruikt en een brede blik hanteert. Concreet pleit de AWT ervoor om de blik in vijf richtingen te verruimen en meer te kijken:

- *in de breedte*: naar het Europese en mondiale speelveld, naar mogelijke publieke en private partners;
- *in de verte*: naar de hele levenscyclus van infrastructuur en de bijbehorende kosten;
- *in de hoogte*: naar wat gegeven de doelstellingen adequate kwaliteit van infrastructuur is;
- *in de diepte*: naar de mogelijkheden voor publiek-publieke en publiek-private samenwerking in de ontwikkeling en het gebruik van infrastructuur;
- *in de spiegel*: naar hoe infrastructuur past in de bredere profilerings- en ontwikkelstrategie van kennisinstellingen en regio's.

Om te bevorderen dat men bij de evaluatie van investeringsopties een ruimere blik hanteert, beveelt de AWT een gefaseerd selectieproces aan, waarbij in de diverse fasen uiteenlopende expertises (met betrekking tot wetenschap, innovatie en *business*) betrokken worden. Ten slotte raadt de AWT de ministers aan om de randvoorwaarden te scheppen die een Commissie Grootchalige Onderzoeksfaciliteiten nodig heeft om goed te kunnen functioneren. De in Nederland beschikbare grote onderzoeksinfrastructuur moet in kaart worden gebracht, de kennisinstellingen en de topsectoren moeten expliciteren wat hun strategie betekent voor hun behoeften aan grootchalige onderzoeksfaciliteiten, en het functioneren van faciliteiten moet gemonitord en geëvalueerd worden.